

عهد و گفتگو

COVENANT & CONVERSATION

درس های پیرامون راهبری
ربای لرد جاناتان ساکس

با سپاسگزاری از بنیاد خیریه موريس ول برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو

تفسير هفتگی تورات

رهبری ملتی با آحادی دارای فردیت

بמידبار

Leading a Nation of Individuals

Bamidbar 5781

کتاب بمیدبار با سرشماری بنی اسرائیل آغاز می شود. از این رو در زبان انگلیسی به آن کتاب اعداد می گویند. این امر چندین پرسش برمی انگیزد: اهمیت این سرشماری چیست؟ چرا در آغاز این کتاب؟ افزون بر این، پیشتر دو سرشماری دیگر از مردم انجام شده و این سومین در فاصله یک سال است. بی تردید، یک بار کافی می بود. و آیا سرشماری ربطی به رهبری دارد؟

برای آغاز باید نشان دهیم چه تناقضی وجود دارد. از سویی، راشی می گوید که سرشماری ها در تورات نشان مهر خداوند هستند:

چون آنها (بنی اسرائیل) برای خداوند عزیز هستند، خدا آنها را مکرر سرشماری می کند. آنها را هنگام خروج از مصر شمرد. پس از رویداد گوساله طلایی شمارش کرد تا ببیند چه

تعداد باقی مانده اند. و اینک که می خواهد جلال خود را در میان آنها ساکن سازد (با گشایش محراب) آنها را دوباره می شمرد. (راشی، تفسیر بمیدبار ۱:۱)

وقتی خدا سرشماری بنی اسرائیل را آغاز می کند، نشان آن است که آنها را دوست دارد.

از سوی دیگر، تورات به آشکاری می گوید که سرشماری یک ملت با خطرهای همراه است:

سپس خدا به موسی گفت: وقتی از بنی اسرائیل سرشماری می کنی تا تعداد آنها را محاسبه کنی، هر یک از آنها باید به خاطر زندگی خود در زمان سرشماری، به پیشگاه خدا خون بهایی بدهد. آنگاه هنگام سرشماری هیچ بلایی بر آنها فرود نخواهد آمد. (خروج ۱۱-۳۰:۱۲)

وقتی چند قرن پیش داوود پادشاه مردم را سرشماری کرد، خشم خدا برانگیخته شد و هفتاد هزار نفر مردند.^۱ چگونه چنین چیزی ممکن است اگر سرشماری نشان از مهر خداوند است؟

پاسخ در عبارتی از تورات است که سرشماری را توصیف می کند: *se'u et rosh*، سرت را بالا بگیر. (اعداد ۲:۱). این عبارت عجیب و مهم و طولیل چیست؟ زبان عبری توراتی افعال بسیاری دارد برای شمردن: *limnot, lifkod, lispor, lachshov*. چرا تورات این واژه های ساده را برای سرشماری به کار نمی برد و به جای آنها عبارتی طولیل می آورد: سربالا نگه داشتن مردم؟

پاسخ کوتاه چنین است: در هر سرشماری، تک تک یا جمعی، تمرکز بر روی کلیت جمعیت و توده مردم است. یک ملتی با شش میلیون نفر. یک شرکت با یکصد هزار کارمند یا تماشاچیان ورزش شصت هزار نفری. هر کلیتی شمار گروه یا ملت را به عنوان یک کل نشان می دهد. هر چه کل بزرگتر باشد، سپاه نیرومندتر، گروه محبوبتر و شرکت موفقتر است. شمردن، فرد را بی ارزش و او را قابل جایگزینی می سازد. اگر یک سرباز در جنگ بمیرد، یکی دیگر جای او را می گیرد؛ اگر کسی از سازمان بیرون برود، کس دیگری برای انجام آن کار می آید.

¹ 2 Samuel 24; 1 Chronicles 21.

توده ها این بدنامی را دارند که موجب از دست رفتن قضاوت فردی افراد خود و پیروی آنها از حرکات دیگران هستند. این رفتار را "گله وار" می نامیم که گاه به جنون جمعی تبدیل می شود. در قرن نوزدهم، چارلز مکی پژوهش کلاسیک خود با عنوان *Extraordinary Popular* *Delusions and the Madness of Crowds* یا *توهم های خارق العاده مردم و جنون* توده ها منتشر کرد و موضوع آن حباب اقتصادی دریای جنوب بود که در دهه ۱۷۲۰ موجب از دست رفتن پول بسیاری از مردم شد و نیز جنون لاله در هلند که کل ثروت افرادی صرف خرید یک شاخه لاله شد. بحران بزرگ اقتصادی ۱۹۲۹ و ۲۰۰۸ شامل همین روانشناسی توده ها بود.

کار بزرگ دیگری از گوستاو لوبن به نام *The Crowd: A Study of the Popular Mind*، *جمعیت: پژوهشی در ذهنیت جمعی* (۱۸۹۵) نشان داد چگونه جمعیت ها نفوذی مغناطیس ور دارند که رفتار افراد را تابع یک ذهنیت جمعی می کنند. به گفته او: "یک فرد درون جمعیت مانند دانه ای شن در میان دانه های شن است." مردم درون جمعیت توده وار بی نام می شوند. وجدان آنها خاموش می گردد. آنها حس مسئولیت فردی را از دست می دهند.

جمعیت ها به ویژه مستعد رفتارهای واپسگرا، واکنش های ابتدایی و رفتارهای غریزی هستند. آنها به سادگی زیر رهبری شخصیت هایی درمی آیند که عوامفریب هستند و با ترس ها و حس قربانی بودگی مردم بازی می کنند. چنین رهبرانی به نظر لوبن "به ویژه از صفوف آنهایی برمی خیزند که به شدت عصبی، نیمه پریشان و در مرز جنون هستند" ^۲ که مثال برجسته آن هیتلر است. این اتفاقی نیست که اثر لوبن در فرانسه در زمان اوجگیری آنتی سمیتیزم در ماجرای دریفوس منتشر شد.

از اینجا اهمیت ویژگی خاص یهودیت را درک می کنیم: تاکید اساسی یهودیت برخلاف هر تمدن دیگری پیش از آن، بر روی اهمیت فردیت فرد است. ما بر آنیم که هر انسان به تصویر و شباهت خدا آفریده شده است. حکیمان تلمودی می- گفتند که جان هر انسان مساوی است با جان بشریت. ^۳ موسی بن مایمون نوشت که هر یک از ما باید به گونه ای به خود بنگریم که گویی عمل بعدی ما

^۲ Gustav Le Bon, *The Crowd*, London, Fisher Unwin 1896, 134.

^۳ Mishnah Sanhedrin 4:4.

می تواند سرنوشت دنیا را تغییر دهد.⁴ در میشنا هر نظر مخالفی به دقت گزارش می شود، حتی اگر قانون نظر دیگری را در پیش گرفته باشد. حکیمان گفته اند که بر هر آیه از تورات می توان هفتاد تفسیر داد. هیچ صدا و هیچ دیدگاهی نباید خاموش بماند. یهودیت هرگز به ما اجازه نمی دهد که فردیت خود را به توده مردم ببازیم.

در تلمود، دعای برکت زیبایی هست برای دیدن ششصد هزار یهودی در یک مکان: "مبارک هستی تو ای خدای خلق ما که تشخیص دهنده اسراری"⁵ تلمود شرح می دهد که هر فرد متفاوت است. ما هر یک صفاتی متفاوت داریم. هر یک افکار خودمان را در سر داریم. تنها خداوند می تواند وارد ذهن ما بشود و بداند که ما به چه فکر می کنیم و معنای دعای برکت یادشده همین است. به بیان دیگر، حتی در میان یک جمعیت عظیم که چشمان و چهره های انسان ها درون توده مردم بیرنگ می شوند، خداوند همچنان با یکایک ما مانند فرد ارتباط می گیرد و نه مانند یک جمعیت.

معنای عبارت "سر بالا نگه داشتن" که در مورد سرشماری آمده همین است. خداوند به موسی می گوید که وقتی ملتی را سرشماری می کنی این خطر هست که هر فرد احساس بی اهمیتی بکند. "من که باشم؟"، "وجودم چه فرقی می کند؟"، من فقط یکی از میلیون ها هستیم، فقط موجی در اقیانوس، دانه ای شن در سهل، غباری بر چهره بیکرانگی." خداوند برای مقابله با این برداشت به موسی می گوید که سرهای مردم را بالا نگه دار و به آنها نشان بده که هر یک اهمیت دارند. درواقع در قانون یهود *davar she-be-minyan* هر چه شمرده شود، دانه دانه به فروش می رسد و با وزن محاسبه نشده، حتی با هزاران یا میلیون ها مانند خود یکجا به حساب نمی رود.⁶ در یهودیت، سرشماری کردن همواره باید به گونه ای انجام شود که این پیام را برساند که ما به عنوان فرد ارزش داریم. هر یک استعدادهای یگانه داریم. مشارکتی هست که فقط من می توانم انجام دهم. بالا نگه داشتن سر یک نفر یعنی به او لطف کردن و او را به رسمیت شناختن. حرکتی از سر مهر.

⁴ Maimonides, Mishneh Torah, Hilchot Teshuvah 3:4.

⁵ Brachot 58a.

⁶ Beitsah 3b.

اما میان فردیت و فردگرایی زمین تا آسمان تفاوت هست. فردیت یعنی من عضو منحصر به فردی از یک تیم هستم. فردگرایی یعنی من اصلاً اهل کار درون یک تیم نیستم و فقط به خودم توجه دارم و نه تیم. جامعه شناس هاروارد، رابرت پوتنام بیش از هر کس دیگری این تمایز واژگانی را رایج کرد و گفت که تعداد بسیاری کمی در آمریکا می روند در تیم بولینگ عضو می شوند، اما تعداد بسیاری به بازی بولینگ انفرادی می روند. او این پدیده را "تنها بولینگ بازی کردن" نامید.⁷

پروفسور ام آی تی، شری دوران تسلط توئیتر، فیس بوک و ارتباط گیری الکترونیک به جای رابطه دوستی رو در رو را "تنها در کنار یکدیگر" نامیده است.⁸ یهودیت، فردیت را ارج می گذارد، نه فردگرایی را. چنانکه هیلل گفت: "اگر برای خود باشم، چه جانوری هستم؟"⁹

اینها همه در دیدگاه یهودیت درمورد رهبری به کار می روند. شمارش ارقام کار ما نیست. یهودیان همیشه اندک شمار بوده اند، اما دستاوردهای بزرگ داشتند. یهودیت به شدت نسبت به رهبران عوامفریب که عواطف مردم را به بازی می-گیرند، بی اعتماد بوده است. موسی در برابر بوتۀ فروزان از ناتوانی خود در سخنرانی صحبت کرد: "من مرد سخن گفتن نیستم" (خروج ۴:۱۰). او گمان می کرد که این یک نقص برای یک رهبر است. در واقع، برعکس بود. موسی مردم را با توان سخنرانی خود به حرکت درنیاورد. بلکه او آنها را با آموزه های خود بالا کشید. یک رهبر یهودی باید به افراد احترام بگذارد. آنها باید سرهای خود را بالا نگه دارند. اگر می خواهی گروهی کوچک یا بزرگ را رهبری کنی، باید همواره ارزشی که به تک تک افراد می گذاری را بیان کنی، و این شامل کسانی است که دیگران به آنها احترام نمی گذارند، مانند بیوه زنان، یتیمان و غریبان. هرگز نباید بکوشی که جمعیتی را از راه دست گذاشتن روی عواطف ابتدایی ترس یا نفرت به حرکت واداری. هرگز نباید دیدگاه های دیگران را نادیده بگیری و نظر خودت را پیش ببری.

⁷ Robert Putnam, *Bowling Alone*, New York, Simon & Schuster, 2000.

⁸ Sherry Turkle, *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*, New York, Basic Books, 2011.

⁹ Mishnah Avot 1:14.

رهبری کردن ملتی با آحاد دارای فردیت دشوار است، اما این پرچالش ترین، توانمندسازترین و الهام بخش ترین شیوه رهبری است.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی -
آمریکایی توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Office of Rabbi Sacks, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved • The Office of Rabbi Sacks is supported by The Covenant & Conversation Trust